

Sygn. akt V ACa 67/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSA Wiesław Łukaszewski (spr.)

Sędziowie: SA Elżbieta Milewska-Czaja

SA Artur Lesiak

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2021 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Banku (...) w K.

przeciwko K. D.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 29 października 2020 r. sygn. akt I C 242/20

1. prostuje oczywistą omyłkę pisarską w pisowni nazwiska pozwanego w zaskarżonym wyroku w ten sposób, że w miejsce „D. (1)” wpisuje „D.”;
2. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I. (pierwszym) o tyle tylko, że w miejsce daty początkowej zasądzonych odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 800.000 zł (słownie osiemset tysięcy złotych) od dnia 21 grudnia 2018 r. wpisuje datę 28 grudnia 2018 r. i oddala powództwo o odsetki od tej kwoty za okres od dnia 21 grudnia 2019 do dnia 27 grudnia 2018 r.;
3. oddala apelację w pozostałej części;
4. nie obciąża pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego poniesionymi przez powoda.

SSA Wiesław Łukaszewski SSA Elżbieta Milewska-Czaja SSA Artur Lesiak

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 67/21

UZASADNIENIE

(...) Bank (...) wystąpił z powództwem o zapłatę przeciwko K. D.. Powód domagał się orzeczenia nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, że pozwany ma zapłacić na jego rzecz kwotę 800.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 21 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania. W uzasadnieniu powód

wskazał, że jest w posiadaniu weksla własnego wystawionego dnia 25 lipca 2013 r. w R. przez Centrum Medyczne (...) sp. z o.o. s.k.a. (dalej jako Centrum Medyczne) na kwotę 2.809.811,04 zł, płatnego w K. do dnia 20 grudnia 2018 r. Weksel został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową z dnia 25 lipca 2013 r. Pozwany poręczył zapłatę tego weksla, w związku z czym jest zobowiązany do zapłaty sumy wekslowej zgodnie z treścią weksla. Pomimo wezwania do wykupu weksla, kredytobiorca go wystawiający i poręczający go pozwany nie zapłacili sumy wekslowej. Z ostrożności procesowej powód wskazał, iż w dniu 25 lipca 2013 r. zawarł z Centrum Medycznym umowę o kredyt inwestycyjny, na podstawie której spółce udzielono kredytu w kwocie 3.901.196,67 zł na okres do dnia 31 marca 2023 r. Kredyt miał być przeznaczony na budowę przychodni lekarskiej. Kredytobiorca nie wywiązał się z warunków umowy, w związku z tym w dniu 30 czerwca 2015 r. strony podpisały umowę restrukturyzacyjną, zmienianą następnie aneksami. W związku z dalszym niewywiązywaniem się przez kredytobiorcę z warunków umowy, powód odstąpił od niej oświadczeniem z dnia 9 maja 2018 r. doręczonym w dniu 11 maja 2018 r. Z dniem odstąpienia od umowy niespłacona należność stała się wymagalna i płatna. Prawnym zabezpieczeniem umowy był opisany wyżej weksel in blanco. Powód dokonał wypełnienia weksla i pismem z dnia 12 grudnia 2018 r. wezwał pozwanego do jego wykupu.

W dniu 19 sierpnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie o sygn. akt I Nc 323/19 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla, orzekając zgodnie z żądaniem pozwu.

W piśmie z dnia 30 września 2019 r. pozwany K. D. wniósł zarzuty od wskazanego wyżej orzeczenia, domagając się uchylenia w całości nakazu zapłaty i oddalenia powództwa w całości. Pozwany zarzucił nakazowi zapłaty naruszenie:

a) art 101 pkt 3 Ustawy Prawo Wekslowe poprzez niedostrzeżenie wpisania w wekslu przez wierzyciela terminu płatności niezgodnego z deklaracją wekslową, tj. zamiast terminu następującego na siedem dni od odebrania przez pozwanego wezwania do wykupu weksla, jak wynika to z deklaracji wekslowej, wierzyciel wpisał w wekslu termin płatności następujący po niespełna dwóch dniach od odebrania przez pozwanego wezwania do wykupu weksla;

b) art. 506 k.c. w zw. z art. 507 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy weksel poręczony przez pozwanego zabezpieczał umowę o kredyt inwestycyjny nr (...) z dnia 25 lipca 2013r., a obecna wierzytelność przysługująca powodowi wynika z umowy restrukturyzacyjnej nr (...), w której zawieraniu nie brał w żadnym stopniu udziału pozwany i której nie podpisał i nigdy w żaden sposób nie zabezpieczał ani nie poręczał, a która to umowa stanowiła nowację w rozumieniu art. 506 k.c., kreując zupełnie nowe zobowiązanie, na którego kształt pozwany nie miał żadnego wpływu;

c) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy powód będący bankiem miał możliwość wytoczenia powództwa przeciwko Centrum Medycznemu będącym stroną umowy kredytowej i umowy restrukturyzacyjnej, skorzystać z zabezpieczeń hipotecznych, a także subsydiarnie wystąpić przeciwko jej członkom zarządu działającym od samego początku istnienia spółki w sposób rażąco nieetyczny i nieuczciwy w stosunku do pozwanego, podczas gdy zdecydował się pozwać w pierwszej kolejności poręczyciela weksla, który nie posiada majątku i od dawna nie zasiada w zarządzie w/w spółki, nie mając wpływu na żadne podejmowane przez nią decyzje, począwszy od wypłaty II i kolejnej transzy rzonego kredytu pomimo niespełnienia ku temu wymagań z umowy kredytowej, a skończywszy na niespłaceniu przez spółkę swoich zobowiązań i zawarciu umowy restrukturyzacyjnej tworzącej nowe zobowiązanie, którym to zachowaniem bank rażąco nadużył swojego prawa podmiotowego;

d) naruszenie art. 485 § 2 k.p.c. poprzez niezbadanie przez Sąd przedstawionego jako załącznik do pozwu weksla w sytuacji, gdy po pierwsze weksel ten został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową w zakresie terminu płatności, a po drugie weksel ten zabezpieczał wyłącznie umowę o kredyt inwestycyjny nr (...). a obecna wierzytelność dochodzona przez powoda wynika z umowy restrukturyzacyjnej nr (...). stanowiącej zupełnie nowe zobowiązanie, którego pozwany nie zaciągnął, w podpisaniu tej umowy nie uczestniczył, zobowiązania tego nigdy nie poręczał ani też w żaden sposób, w tym wekslowe, nie zabezpieczał.

Pozwany podkreślił, że zgodnie z deklaracją wekslową, „bank ma prawo opatrzeć weksel datą płatności według swego uznania, zawiadamiając nas na 7 dni przed terminem płatności listem poleconym.” K. D. podpisał się pod oświadczeniem: „(...)” Wezwanie do wykupu weksla, datowane na 12 grudnia 2018 r. zostało nadane listem

poleconym i odebrane przez pozwanego w dniu 18 grudnia 2019 r. Termin płatności weksla został zapisany w wekslu na 20 grudnia 2018r., tj. niespełna 2 dni po odebraniu przez pozwanego wezwania do wykupu weksla. Tym samym weksel został wypełniony w sposób niezgodny z deklaracją wekslową. Ponadto obecna wierzytelność przysługująca powodowi wynika z umowy restrukturyzacyjnej z dnia 30 czerwca 2015 r. Pozwany nie brał udziału w jej zawieraniu w jakimkolwiek charakterze. Umowa ta stanowi nowację w rozumieniu art. 506 k.c., kreując nowe zobowiązanie - zabezpieczone wekslem przez obecnego członka zarządu spółki, która jest komplementariuszem Centrum Medycznego będącego stroną umowy kredytu.

Wyrokiem z dnia 29 października 2020 r., sygn. akt I C 242/20 Sąd Okręgowy w Gdańsku orzekł, że: w punkcie I. utrzymuje w mocy nakaz zapłaty z dnia 19 sierpnia 2019 r. wydany przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie o sygn. akt I Nc 323/19 w zakresie należności głównej w kwocie 787.421,58 zł (siedemset osiemdziesiąt siedem tysięcy czterysta dwadzieścia jeden złotych 58/100) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od tej kwoty od dnia 29 stycznia 2020 roku do dnia zapłaty oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 800 000 zł (osiemset tysięcy złotych) od dnia 21 grudnia 2018 roku do dnia 28 stycznia 2020 roku, a w pozostałym zakresie uchylił nakaz zapłaty i umarzył postępowanie co do kwoty 12.578, 42 (dwanaście tysięcy pięćset siedemdziesiąt osiem złotych 42/100); ponadto w punkcie II. kosztami opłaty od zarzutów w zakresie uiszczonej kwoty obciążył pozwanego, a w pozostałym zakresie Skarb Państwa Sąd Okręgowy w Gdańsku. Orzeczenie to oparł na ustaleniach faktycznych i ich ocenie prawnej omówionej w jego pisemnym uzasadnieniu.

Apelację od opisanego wyżej wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w części utrzymującej w mocy nakaz zapłaty Sądu Okręgowego w Gdańsku wydany w dniu 19 sierpnia 2019 r. w sprawie I Nc 323/19 oraz w zakresie obciążenia pozwanego kosztami opłaty od zarzutów, zarzucił:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

- art. 10 ustawy Prawo Wekslowe w zw. z art. 101 pkt 3 ustawy Prawo Wekslowe poprzez ich błędną wykładnię prowadzącą do niewłaściwego zastosowania i uznanie, że:
- wpisanie w wekslu przez wierzyciela terminu płatności niezgodnego z deklaracją wekslową jest okolicznością nieistotną dla rozstrzygnięcia, albowiem zobowiązanie poręczyciela weksla powstaje z momentem jego podpisania przez poręczyciela.
- wypełnienie weksla niezgodnie z deklaracją wekslową, tj. jako zabezpieczającego umowę restrukturyzacyjną nr (...) nie zaś wskazaną w deklaracji umowę o kredyt inwestycyjny nr (...), nie jest okolicznością prowadzącą do braku powstania zobowiązania wekslowego.
- art. 65 § 2 k.c. w art. 69 ust. 1 ustawy prawo bankowe w zw. z art. 75c ust. 3 i 4 poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zawarcie przez powoda z kredytobiorcą umowy restrukturyzacji stanowiło swego rodzaju aneks do umowy pierwotnej kredytu a nie nową umowę kreującą zobowiązanie na nowo, zawieraną po przeprowadzeniu ponownej weryfikacji zdolności kredytowej.
- 506 k.c. w zw. z art. 507 k.c. poprzez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy weksel poręczony przez pozwanego zabezpieczał umowę o kredyt inwestycyjny nr (...) z dnia 25 lipca 2013r., a obecna wierzytelność przysługująca powodowi wynika z umowy restrukturyzacyjnej nr (...), w której zawieraniu nie brał w żadnym stopniu udziału pozwany i której nie podpisał i nigdy w żaden sposób nie zabezpieczał ani nie poręczał, a która to umowa stanowiła nowację w rozumieniu art. 506 k.c., kreując zupełnie nowe zobowiązanie, na którego kształt pozwany nie miał żadnego wpływu;

Mając na uwadze powyższe zarzuty wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa;

2. zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych z uwzględnieniem kosztów postępowania pierwszo instancyjnego.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany w replice z dnia 23 kwietnia 2021 r. polemizował z powodem.

Sąd Apelacyjny zważył, że:

Podkreślenia na wstępie wymaga, że rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy sprowadzało się do oceny zarzutów zgłoszonych w złożonym przez pozwanego środka odwoławczym. Obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.), oznacza związanie sądu odwoławczego zarzutami prawa procesowego (tak Sąd Najwyższy m.in. w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07), za wyjątkiem tego rodzaju naruszeń, które skutkują nieważnością postępowania. Nie dostrzegając ich wystąpienia w niniejszej sprawie, a nadto akceptując argumentację materialnoprawną Sądu pierwszej instancji, w tych wszystkich jej aspektach, które nie zostały objęte zarzutami apelacyjnymi, jak również poczynione przez ten Sąd ustalenia faktyczne (w oparciu o przeprowadzone w sprawie dowody), zadość wymogowi konstrukcyjnemu niniejszego uzasadnienia czyni odwołanie się do tej argumentacji, bez potrzeby jej powielania. Jak słusznie bowiem wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 września 2015 r., I UK 431/14, niepubl., zakres odpowiedniego zastosowania art. 328 § 2 k.p.c. w postępowaniu przed sądem drugiej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.) zależy od treści wydanego orzeczenia oraz, w dużym stopniu, od przebiegu postępowania apelacyjnego (np. tego, czy przed sądem apelacyjnym były przeprowadzane dowody), a także od działań procesowych podjętych przez sąd odwoławczy, dyktowanych rodzajem zarzutów apelacyjnych oraz limitowanych granicami wniosków apelacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2005 r., IV CK 202/05, LEX nr 173639). W przypadku, gdy sąd odwoławczy, oddalając apelację, orzeka, jak w niniejszej sprawie, na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, nie musi powtarzać dokonanych już wcześniej ustaleń i ich motywów. Wystarczy stwierdzenie, że przyjmuje je za własne. Także jeżeli sąd drugiej instancji podziela ocenę prawną, jakiej dokonał sąd pierwszej instancji, wystarczy stwierdzenie, że podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji (por. wyroki Sądu Najwyższego z 9 marca 2006 r., I CSK 147/05; z 16 lutego 2006 r., IV CK 380/05; z 8 października 1998 r., II CKN 923/97, OSNC 1999 Nr 3, poz. 60). Ustalenia tego Sądu wymagały jedynie drobnych uzupełnień i korekty oceny prawnej, która nie mogła jednak doprowadzić do zmiany rozstrzygnięcia co do zasady, korekcie podlegało jedynie orzeczenie o terminie początkowym odsetek, o czym będzie mowa w dalszej części rozważań.

Powstanie zobowiązania wekslowego jest uzależnione od spełnienia pewnych przesłanek. Wśród nich można wyróżnić przede wszystkim wymagania o charakterze formalnym, określone w art. 1 i 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (Dz. U. Nr 37, poz. 282). Dokument, który nie czyni zadość tym wymaganiom, nie może być uważany za weksel trasowany (art. 2 Prawa wekslowego) lub weksel własny (art. 102 Prawa wekslowego), i - tym samym - uzasadniać czyjkolwiek zobowiązania wekslowego.

W praktyce dość często zdarza się, że dana osoba wręcza kontrahentowi dokument nie zawierający wszystkich elementów weksla własnego (art. 101 i 102 Prawa wekslowego) lub trasowanego (art 1 i 2 Prawa wekslowego) ze swym podpisem złożonym w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego (zazwyczaj w charakterze wystawcy lub akceptanta), upoważniając kontrahenta do uzupełnienia dokumentu tak, aby stał się on wekslem własnym lub trasowanym o określonej treści. Należy przyjąć, że z chwilą wręczenia tego dokumentu, zwanego wekslem in blanco, dochodzi między wydającym a odbiorcą - zgodnie z aktualną także w tym zakresie uchwałą składu siedmiu sędziów SN z dnia 29 czerwca 1995 r. III CZP 66/95, OSNCP 1995, z. 12, poz. 168 - do zawarcia umowy skierowanej na powstanie zobowiązania wekslowego. Zobowiązanie to i odpowiadająca mu wierzytelność wekslowa powstają jednak dopiero po uzupełnieniu dokumentu przez upoważnioną osobę o elementy niezbędne do uznania dokumentu za weksel własny lub trasowany. Dopóki zatem to nie nastąpi, dopóty można mówić jedynie o przyszłym zobowiązaniu oraz o przyszłej wierzytelności z weksla in blanco. Uważa się wszelako, że ziszczenie się warunku w postaci uzupełnienia weksla in

blanco (chodzi tu nie o warunek w rozumieniu art. 89 k.c., lecz o tzw. *conditio iuris*) działa z mocą wsteczną, tj., odnosi skutek już od chwili wydania weksla *in blanco* odbiorcy.

Dokument stanowiący podstawę wydanego przeciwko pozwanemu nakazu zapłaty niewątpliwie odpowiadał art. 101 Prawa wekslowego; był zatem wekslem własnym.

Samo istnienie dokumentu o cechach weksla własnego (to samo - oczywiście - dotyczy także weksla trasowanego) nie przesądza jednak samo przez się o zobowiązaniu wekslowym osób na nim podpisanych. Ich zobowiązanie może nie powstać, np. z powodu braku zdolności do czynności prawnych, sprzeczności złożonego oświadczenia woli z ustawą (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 1998 r., I PKN 560/97, OSNAPUS 1999, nr 5, poz. 160), a w wypadku, gdy tak, jak w niniejszej sprawie, dokument w chwili wręczenia go kontrahentowi był wekslem *in blanco* – także z powodu wypełnienia go niezgodnie z upoważnieniem osoby wręczającej blankiet. Art. 10 Prawa wekslowego przewiduje ograniczenie możliwości powoływania się na niezgodność wypełnienia z upoważnieniem jedynie w stosunku do osoby trzeciej, która uzyskała posiadanie weksla w drodze indosu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 1998 r., III CKN 342/97, OSNC 1998, nr 9, poz. 141). Kwestia przewidzianego w art. 10 Prawa wekslowego ograniczenia możliwości powoływania się na niezgodność wypełnienia z upoważnieniem może być jednakże w dalszych rozważaniach pominięta, gdyż weksel, którego dotyczy spór nie był przedmiotem obrotu.

Z art. 10 Pr. weksl. wynika a contrario, że wobec osoby, która otrzymała weksel *in blanco*, ten, kto go jej wręczył, może powoływać się na niezgodne z udzielonym upoważnieniem uzupełnienie weksla *in blanco* bez żadnych ograniczeń (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1999 r., I CKN 51/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 27, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 1998 r., III CKN 342/97, OSNC 1998, nr 9, poz. 141).

Z uwagi na brak szczególnych uregulowań w tym względzie, upoważnienie do wypełnienia weksla *in blanco* może być wyrażone w jakikolwiek sposób (art. 60 k.c.), a jego interpretacja podlega ogólnym regułom wykładni oświadczeń woli (art. 65 k.c.; zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1998 r., III CKN 531/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 13). W przedmiotowej sprawie pozwany podpisał deklarację wekslową do weksla *in blanco*, który poręczył (k. 13 akt).

Deklaracja wekslowa określa warunki pozwalające na wypełnienie weksla i ma zasadnicze znaczenie dla powstania zobowiązania wekslowego. Tylko bowiem w następstwie wypełnienia weksla *in blanco* zgodnie z porozumieniem co do jego uzupełnienia powstaje zobowiązanie wekslowe osoby podpisanej na wekslu *in blanco* o treści określonej w tekście powstałym na skutek wypełnienia. Możliwość podniesienia przez dłużnika zarzutów wynikających z treści zawartego porozumienia, wynika - jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 18 listopada 1999 r. sygn. I CKN 215/98 (OSNC 2000/7-8/128) – a contrario z treści art. 10 Prawa wekslowego. Powołany przepis stanowi, że jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Zatem wobec osoby, która otrzymała weksel *in blanco*, ten, kto go jej wręczył, może powoływać się na niezgodne z udzielonym upoważnieniem uzupełnienie weksla *in blanco* bez żadnych ograniczeń (zob. wyrok SN z dnia 31.05.2001r., sygn. V CKN 264/00, LEX nr 52788).

Przechodząc do analizy uzasadnienia apelacji w zakresie podnoszonego zarzutu niewypełnienia weksla zgodnie z deklaracją wekslową, a w konsekwencji nie powstania zobowiązania pozwanego do zapłaty sumy wekslowej - Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji, wyrażane na kanwie niniejszej sprawy, zgodnie z którym weksel, w oparciu o który powódka dochodzi zapłaty od pozwanego posiada wszelkie cechy warunkujące jego ważność, stosownie do treści art. 101 Prawa wekslowego. Zawiera bowiem nazwę "weksel", bezwarunkowe przyrzeczenie zapłaty, oznaczenie terminu i miejsca płatności, nazwę podmiotu, na zlecenie którego zapłata ma być dokonana, oznaczenie daty i miejsca wystawienia weksla oraz podpis wystawcy weksla i poręczycieli.

Apelujący upatruje bezskuteczności weksla wobec niego między innymi w opatrzeniu go datą płatności, niemożliwą w jego ocenie do spełnienia przez dłużnika zważywszy na datę doręczenia wezwania do wykupienia weksla w kontekście terminu przewidzianego w deklaracji wekslowej, co zdaniem pozwanego, implikuje bezskuteczność wobec niego weksla na podstawie art. 1 pkt 4 w zw. z art. 103 Prawa wekslowego. W tym zakresie zapisy deklaracji do weksla *in*

blanco stanowią, że „Bank ma prawo opatrzyć weksel datą płatności według swego uznania a, zawiadamiając nas na 7 dni przed terminem płatności listem poleconym.”

Pamiętać należy, iż oznaczenie terminu płatności nie jest koniecznym wymogiem ważności weksla, bo w myśl art. 2 Prawa wekslowego weksel bez oznaczenia terminu płatności uważa się za płatny za okazaniem, a nie za weksel nieważny, lub niezupełny. Termin płatności ma znaczenie przy ocenie, czy protest na czas złożony został (art. 44 pr. w.) oraz przy ocenie przedawnienia (art. 70 pr. w.) itd. (tak w komentarzu do pr. w. pod redakcją Artur Glasner i Arnold Thaler wydawnictwo Park 1992r. str. 22 t. 8)

Zważyć również należy, że zgodnie z art. 33 Prawa wekslowego weksel może być płatny za okazaniem, w pewien czas po okazaniu, w pewien czas po dacie lub w oznaczonym dniu. Dopiero weksle z innymi terminami płatności lub z kilku następującymi po sobie terminami są nieważne. Normy tej nie można rozpatrywać w oderwaniu od art. 40 Prawa wekslowego, zgodnie z którym posiadacz weksla nie ma obowiązku przyjmowania zapłaty przed terminem płatności. Statuuje on zasadę, że termin płatności weksla zastrzeżony jest na korzyść obu stron, co oznacza, iż dłużnik nie jest ani zobowiązany, ani uprawniony świadczyć przed terminem płatności, a wierzyciel nie może skutecznie żądać zapłaty przed terminem płatności. Jednocześnie, wskazać należy, że zgodnie z art. 38 Prawa wekslowego, posiadacz weksla, płatnego w oznaczonym dniu albo w pewien czas po dacie lub po okazaniu, powinien przedstawić go do zapłaty bądź w pierwszym dniu, w którym można wymagać zapłaty bądź w jednym z dwóch następnych dni powszednich. Przedstawienie weksla do zapłaty polega na okazaniu trasatowi lub wystawcy weksla własnego oryginału weksla wraz z wyraźnym lub dorozumianym wezwaniem do zapłaty i na gotowości wydania przy zapłacie weksla, pokwitowanego przez posiadacza (por. K. Piasecki, Prawo wekslowe i prawo czekowe. Komentarz, s. 47; I. Rosenblüth, Prawo wekslowe i prawo czekowe. Komentarz, s. 188).

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że nieprzedstawienie weksla wystawcy nie zwalnia dłużnika z obowiązku zapłaty sumy wekslowej, lecz rodzi tylko taki skutek, że wierzyciel nie ma uprawnienia dochodzenia odsetek za okres do daty okazania (por: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 20 września 2002 r., I ACA 165/02 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2002 r., I CKN 738/00). Posiadacz weksla, który przedstawi go do zapłaty po przepisany terminie płatności, nie traci prawa do żądania zapłaty sumy wekslowej od akceptanta i wystawcy weksla własnego, którego odpowiedzialność, według art. 104 Prawa wekslowego, jest taka sama jak akceptanta oraz poręczycieli za nich. Ich odpowiedzialność nie zależy bowiem od dokonania czynności zachowawczych przewidzianych przez prawo wekslowe (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z 3 lipca 1929 r., III 1 Rw. 1232/29, Zb. Orz. SN 1929, poz. 219; z 30 grudnia 1931 r., Rw. III 2803/31, OSP 1932, poz. 190; z 7 września 1964 r., II CR 147/64, OSN 1965, Nr 11, poz. 186; z dnia 17 lutego 1982 r., I CR 13/82, M. Praw. 1993, nr 3, s. 35; z 21 października 1998 r., II CKN 10/98, OSN 1999, Nr 5, poz. 93; z 8 grudnia 1998 r. I CKN 914/97, niepubl.; z 6 czerwca 2002 r., I CKN 738/00, Pr. Bank. 2003, nr 11, s. 40)

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że zobowiązanie wekslowe pozwanego jako poręczyciela weksla jest ważne, pomimo opatrzenia weksla terminem płatności już w dniu 20 grudnia 2018 r., tj. niespełna w drugim dniu po odebraniu przez pozwanego wezwania do wykupu weksla. Choć zgodzić się należy, iż powód już w dniu wezwania do wykupu weksla z dużym prawdopodobieństwem (np. czas konieczny na doręczenie pocztą, którego nie uwzględnił bezzasadnie zakładając, że odbiór korespondencji nastąpi dnia następnego) mógł stwierdzić, że nie zostanie zachowany 7 dniowy termin, o którym mowa w deklaracji wekslowej.

Jak wskazano powyżej, tego rodzaju zachowanie ze strony wierzyciela rodzi wyłącznie ten skutek, że wierzyciel nie ma uprawnienia dochodzenia odsetek za okres do daty prawidłowego okazania. Skoro termin 7 dni od dnia doręczenia wezwania do wykupu weksla doręzonego pozwanemu w dniu 18 grudnia 2018r. upłynął dopiero w dniu 25 grudnia 2018 r., to mając na uwadze, że był to dzień świąteczny, tak samo jak 26 grudnia (zobacz art. 115 kc), powód mógł oczekiwać zgodnie z deklaracją wekslową, że zapłata mogła być dokonana dopiero w dniu 27 grudnia 2018 r. W konsekwencji stosownie do deklaracji wekslowej pozwany pozostawał w opóźnieniu od dnia 28 grudnia 2018 r. i dopiero od tej daty Sąd mógł zasądzić odsetki, a nie od dnia 21 grudnia 2018 r.

Wobec powyższego zaskarżony wyrok w tym zakresie podlegał zmianie na podstawie art. 386 § 1 kpc poprzez oddalenie żądania o odsetki za okres od dnia 21 grudnia 2018 r. do dnia 27 grudnia 2018 r.

W pozostałym zakresie apelacja okazała się bezzasadna. Sąd odwoławczy uznał bowiem, że zarzut naruszenia art. 10 Prawa wekslowego, czyli wypełnienie weksla in blanco niezgodnie z zawartym przez strony porozumieniem, nie mógł doprowadzić do oddalenia powództwa w powstałej części. W tym zakresie apelujący odwołują się do zapisu deklaracji wekslowej nie tylko dotyczącego daty płatności, o czym była już mowa powyżej, ale również z uwagi na to, że weksel wypełniony został jako zabezpieczający roszczenie wynikające z umowy zupełnie innej niż ta, która została wskazana w deklaracji wekslowej i o której poręczyciel nie wiedział.

Jednakże pamiętać należy, iż to na dłużniku wekslowym ciąży obowiązek wykazania, że sposób wypełnienia weksla nie odpowiada zawartemu porozumieniu. Jeżeli występujący z powództwem o zapłatę jako remitent weksla własnego wystawionego przez pozwanego potwierdzi swe prawo dokumentem o cechach określonych w art. 101 Pr. weksl., a pozwany nie udowodni zarzutów tamujących lub niweczących, sąd uwzględni żądanie na podstawie art. 28 ust. 2 w zw. z art. 104 ust. 1 Pr. weksl. (wyrok SN z 18 listopada 1999 r., I CKN 215/98, OSNC 2000/7-8, poz. 128).

Zawarte w aktach wezwanie do wykupienia weksla z dnia 12 grudnia 2018 r. (k. (...)akt) zawiera informację, że „w dniu 12.12.2018 r. został wypełniony weksel in blanco na sumę wekslową 2.809.811,04 zł, obejmujący należność wynikającą z umowy kredytu nr (...) z dnia 25.07.2013 r. z późniejszymi zmianami, umowy restrukturyzacji nr (...) z dnia 30.06.2015 r. z późniejszymi zmianami udzielonego dla Centrum Medyczne (...) sp. z o.o. komandytowo akcyjna z siedzibą w G.. Apelujący w swoich zarzutach podnosi jedynie to, że weksel wypełniono na sumę obejmującą należność z umowy restrukturyzacyjnej, pomija, iż suma ta zawiera także należność z umowy kredytu. Powód w piśmie przygotowawczym z dnia 21 lutego 2020 r. na k. 115 akt wskazał w punkcie 8 m. in., że „umowa kredytowa już wcześniej była wypowiedziana, a roszczenie kredytowe objęte tytułem wykonawczym”. Pozwany temu nie zaprzeczył (art. 230 kpc)

W niniejszej sprawie zaakcentowania wymaga, że przedmiotowa umowa restrukturyzacji zadłużenia nr (...) - wbrew prezentowanemu w sprawie przekonaniu apelującego - została zawarta celem zabezpieczenia spłaty umowy kredytu nr (...), nie zaś w celu zwolnienia wystawcy lub pozwanego poręczyciela z długu. Wbrew sugestiom pozwanego nie doszło do umorzenia należności z umowy kredytu w rozumieniu art. 506 § 1 kc. Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, że doszło tzw. odnowienia zobowiązania.

Sam fakt restrukturyzacji zadłużenia nie powoduje wygaśnięcia zobowiązania.

Restrukturyzacja zadłużenia jest rozwiązaniem proponowanym przez banki oraz inne instytucje finansowe klientom, którzy z różnych przyczyn wpadli w problemy ze spłatą swojego zobowiązania i w związku z tym nie są w stanie spłacać zadłużenia w terminach i na zasadach ustalonych w pierwotnej umowie. Tak więc restrukturyzacja zadłużenia to nic więcej, jak po prostu zmiana warunków jego spłaty.

W okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy ta zmiana warunków spłaty zobowiązania, jak wprost wynika z zapisów umowy restrukturyzacyjnej (zobacz § 4 na k. 21-22), wiązała się także ze wzrostem łącznego oprocentowania kredytu i dodatkowymi opłatami dwa razy po 200 zł oraz prowizją w kwocie 37.496,25 zł, które jak stanowi § 4 pkt 6 zostały zapłacone jednorazowo w dniu podpisania umowy ugody.

Choć suma wekslowa 2.809.811,04 zł, o czym była mowa powyżej, obejmuje należności z dwóch umów kredytu i restrukturyzacyjnej, to powód nie rozbił w wezwaniu do wykupu weksla tej kwoty, czyli w jakiej części wynika ona z umowy kredytu, a w jakiej wyłącznie z umowy restrukturyzacyjnej w związku ze wzrostem oprocentowania. Nie może przy tym budzić wątpliwości, że umowa restrukturyzacyjna ostatecznie doprowadziła do zmniejszenia zadłużenia wystawcy weksla, które na dzień zawarcia tej umowy wynosiło kwotę 3.905.171,73 zł. Pomocniczym dla określenia wysokości zobowiązania wynikającego z umowy kredytu może być oświadczenie o odstąpieniu od umowy restrukturyzacyjnej z dnia 9 maja 2018 r. (k. 25), gdzie wskazano wysokość zaległości w łącznej kwocie 2.786.802,27 zł,

w tym kapitał kredytu 2.755.403,75 zł. Na dzień wezwania do wykupu weksła łączna wysokość zadłużenia wzrosła do sumy wekslowej. Należy jednak uznać, że w tej kwocie mieści się kapitał kredytu co najmniej w kwocie 2.755.403,75 zł. Nie można w tym miejscu nie zauważyć, iż roszczenie pozwu obejmuje tylko część tej sumy jedynie w kwocie 800.000 zł.

Reasumując choć zasadnie pozwany podnosi, że zgodnie z deklaracją wekslową ponosi jako poręczyciel odpowiedzialność jedynie z umowy kredytu, a nie restrukturyzacyjnej, to jednak w przedmiotowym procesie z uwagi na powyższe brak podstaw do przyjęcia, aby powód nie mógł domagać się od pozwanego wskazanej w pozwie kwoty tytułem spłaty należności z umowy kredytu, która przewyższa wysokość jego roszczenia z pozwu. Bez wątpienia w wezwaniu do wykupu weksła powód poinformował, że suma wekslowa wynika również z umowy kredytu, czego nie chce zauważyć pozwany bezzasadnie z tego powodu zarzucając, iż nie odpowiada za należności wynikające z umowy restrukturyzacyjnej.

Należy w tym miejscu przypomnieć, że jeżeli występujący z powództwem o zapłatę jako remitent weksła własnego wystawionego przez pozwanego potwierdzi swe prawo dokumentem o cechach określonych w art. 101 Pr.weksl., a pozwany nie udowodni zarzutów tamujących lub niweczących, sąd uwzględni żądanie na podstawie art. 28 ust. 2 w związku z art. 104 ust. 1 Pr.weksl. Natomiast w razie udowodnienia przez pozwanego któregoś z wspomnianych zarzutów, sąd oddali powództwo (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1959 r., 4 CR 1215/58, "Nowe Prawo" 1960, nr 6, s. 859; orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1961 r., 4 CR 8/61, OSN 1962, nr 3, poz. 115; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1967 r., mająca moc zasady prawnej, III CZP 19/66, OSNCP 1968, nr 5, poz. 79; uchwała połączonych izb Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1972 r., III PZP 17/70, OSNCP 1973, nr 5, poz. 72).

Taki rozkład ciężaru dowodu wynika z ogólnej reguły wyrażonej w art. 6 k.c. (zob. także sformułowanie art. 10 i 17 Pr.weksl.). Ponieważ powód wywodzi swe roszczenie z faktu wystawienia na jego rzecz weksła własnego, powinien ten fakt udowodnić. Ze względu na zastrzeżone w art. 101 Pr.weksl. wymagania co do formy oraz przewidziane w art. 34 i 38 Pr.weksl. w związku z art. 103 ust. 1 Pr.weksl. uregulowanie nadające wekslowi własnemu charakteru papieru wartościowego (tj. ucieleśniające wiarygodność pieniężną remitenta i jego następców prawnych w dokumencie, tak że okazanie dokumentu jest nieodzowne dla jej realizacji) fakt ten może być wykazany tylko przez przedłożenie dokumentu, o którym mowa w art. 101 Pr.weksl. Natomiast pozwany, mogący za pomocą podniesionych zarzutów doprowadzić do oddalenia powództwa, powinien udowodnić te właśnie zarzuty. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, pozwany nie sprostował powyższemu obowiązkowi, a podnoszone przez niego w tym zakresie twierdzenia uznać należy za bezpodstawne.

W okolicznościach tych przyjąć należy, że powódka miała prawo wypełnić weksel na kwotę zadłużenia istniejącego w dniu jego wypełnienia, a pozwany ponosi za nią odpowiedzialność zgodnie z deklaracją wekslową do wysokości zadłużenia wynikającego z umowy kredytu. Apelujący nie zarzucił, że roszczenie pozwu przekracza to zadłużenie i wynika wyłącznie z należności powstałych z umowy restrukturyzacyjnej, a zatem, że powództwo powinna zostać oddalone w tej części.

Na koniec należy zgodzić się z poglądem Sądu Najwyższego (O.S.N.C. 280/27 R.Pr.E.S. 1928, str. 460), że wypełnienie weksła niezgodnie z umową nie czyni go nieważnym. Ponadto, iż nakaz zapłaty wydany na podstawie weksła wypełnionego częściowo niezgodnie z umową, należy uchylić o tyle tylko o ile odpowiada umowie (S.N. III.1.Rw. 2354/31 z dnia 12.12.1931r. P.P.A. 1932.131). Bowiern doręczenie weksli in blanco tzw. weksli gwarancyjnych stanowi upoważnienie do wypełnienia tekstu weksła zgodnie z umową i wynikiem obrachunku. Ciężar dowodu, iż tym warunkom nie stało się zadość spada na dłużnika (O.S.N. 1928, 1.C.274/27 P.S. 554/27). Pozwany temu obowiązkowi procesowemu w świetle powyższego nie podołał.

Z tych wszystkich względów, w oparciu o art. 385 k.p.c., apelacje pozwanego w pozostałym zakresie jako bezzasadną, należało oddalić.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § w zw. z art. 102 k.p.c., zgodnie z zasadą słuszności, uznając, że sytuacja pozwanego jest szczególna, bowiem od lat nie zasiada on w zarządzie spółki wystawcy weksla i nie ma wpływu na decyzje nowego zarządu oraz sposób realizacji umowy kredytu oraz zaciągane zobowiązania, a także z uwagi na trudną sytuację zdrowotną pozwanego spowodowaną chorobą i znacznymi kosztami leczenia, które ponosi. Dlatego Sąd nie obciążył pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego poniesionymi przez powoda.

Jednocześnie na podstawie art. 350 § 1 kpc należało sprostować nazwisko pozwanego w zaskarżonym wyroku.

SSA Wiesław Łukaszewski SSA Elżbieta Milewska-Czaja SSA Artur Lesiak

Na oryginale właściwe podpisy.